

Názov projektu:	Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník
------------------------	---

Kód projektu:	ITMS 26120130037
----------------------	-------------------------

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Názov prijímateľa: MESTO SVIDNÍK

Sídlo prijímateľa: Sovietskych hrdinov 200/33, 089 01
Svidník

VZDELÁVACIE MATERIÁLY VYTVORENÉ V RÁMCI PROJEKTU POD
NÁZVOM:

**„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu
Svidník“**

Typ projektu: dopytovo orientovaný projekt

Operačný program: Vzdelávanie

Prioritná os: 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov

Opatrenie: 2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania

Miesto realizácie aktivít projektu: Prešovský kraj, okres Svidník

Trvanie projektu : 08/2010 – 01/2015

KÓD ITMS projektu: 26120130037

**„Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je
spolufinancovaný zo zdrojov EÚ“**

Úvod

Starnutie je bezpochyby jedným z najťažších období v živote človeka. Aspoň v našich zemepisných šírkach. V rozdielnych svetových regiónoch a hlavne ekonomikách sa post produktívne obdobie človeka značne líši. Zatiaľ čo u našich západných susedov a v západných mocnostiach je to obdobie oddychu a zaslúženého odpočinku, u nás je to obdobie spojované so strachom, pocitom zbytočnosti, príťaže a sociálnou neistotou. Slovenský seniori proste nemajú možnosti, aké majú seniori vo vyspelých krajinách a to tak spoločenské, ako ani finančné. V krajinách ako Nemecko, Anglicko, či Holandsko je pohľad na seniorov idúcich na „zábavu“, partiu binga či do kina úplne bežný. Na Slovensku sú najčastejšími činnosťami v dôchodkovom veku záhradkárčenie (pokiaľ to zdravotný stav dovoľuje), práce okolo domu ak senior býva na vidieku alebo v rodinnom dome a návšteva kostola. Seniori sú opomínaná skupina a miesta ako centrá zábavy pre dôchodkové obyvateľstvo alebo podobné inštitúcie zatiaľ u nás chýbajú. Ak chýba podpora rodiny, vnúčatá, nastupuje pocit nenaplnenia a následne vylúčenosti zo spoločnosti.

Pohľad na starého človeka niekedy pripomína tento príbeh: „Starý otec bol veľmi starý a triasol sa, takže pri jedení často vylial polievku na obrus. Niekedy mu tieklo z úst. Synovi a neveste sa to hnusilo, a preto sa rozhodli, že ho posadia za pec do kúta. Tam sedel zarmútený a pozeral na stôl. Raz mu pri jedení vypadla miska z rúk a rozbila sa. Nevesta ho pokarhala a kúpila mu novú drevenú misku. Jedného dňa štvorročný vnuk zbíjal dokopy dosky, keď sa ho otec spýtal čo robí. „ Robím malý hrniec, z ktorého budete s mamou jesť, keď budete starí“ - odpovedal chlapec. Rodičia sa pozreli na seba a priviedli starého otca k stolu. Už nič nepovedali, keď aj trochu rozlial.“ (Heyduk: Dedova misa).

Charakteristiky staroby sú rôznorodé. Jedni ju charakterizujú ako múdrosť, ktorú starý človek čerpá zo svojich vedomostí a životných skúseností, iní ako súbor ťažkostí, ktoré prináša zmena fyzického a psychického stavu.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Celosvetovo sa zaznamenáva starnutie populácie, a to nielen vo vyspelých, ale aj v rozvojových krajinách. Jeden zo znakov starnutia populácie je nárast percentuálneho podielu staršieho obyvateľstva na celkovej populácii.

Kým absolútne starnutie znamená zvyšovanie počtu starých ľudí v populácii, relatívne starnutie je zvyšovanie ich podielu (percenta) v populácii. Pre súčasný demografický trend je typické:

1. klesajúca pôrodnosť,
2. znižovanie úmrtnosti,
3. zvyšovanie strednej dĺžky života,
4. nárast skupiny veľmi starých ľudí (nad 80 rokov),
5. nárast indexu feminity (pomer žien k mužom v danej vekovej skupine).

V Európskej únii bol rok 2011 rokom sčítania obyvateľstva. Cenzus prebehol v každom členskom štáte, čím sa aktualizovali údaje o stavoch, štruktúrach a ďalších charakteristikách obyvateľstva v EÚ. Podľa predbežných odhadov mala v roku 2012 Európska únia 502,4 miliónov obyvateľov, tí tak tvorili 7 % svetovej populácie.

Slovenská republika mala k 21. 05. 2011, t. j. k rozhodujúcemu okamihu ostatného sčítania, 5 397 036 obyvateľov s trvalým pobytom. V roku 1869, ktorý bol rokom prvého moderného sčítania ľudu, žilo na území dnešného Slovenska 2 482 tis. obyvateľov. Z hľadiska vývoja na zdvojnásobenie tohto počtu potrebovala slovenská populácia vyše 110 rokov, 5 miliónov obyvateľov bolo dosiahnutých v roku 1981. Najvyššie tempo prírastku zaznamenalo Slovensko v obdobiach po prvej svetovej vojne, v 50-tych a 70-tych rokoch dvadsiateho storočia. V poslednom medzicenzovom období mala Slovenská republika iba minimálne tempo rastu, a to 0,3%.

Pod starnutie sa podpisuje zvyšovanie strednej dĺžky života (starnutie populácie „zhora“) a súčasná nízka plodnosť (starnutie populácie „zdola“). Prvé príznaky starnutia populácie možno v slovenskej populácii pozorovať od polovice 60-tych rokov. K výraznejšiemu zrýchleniu tohto procesu dochádza práve v súčasnosti, keď jednak silné povojnové ročníky dosahujú dôchodkový

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

vek a na druhej strane sú vo veku najvyššej fyziologickej plodnosti málo početné vekové skupiny narodené v prvej polovici 90-tych rokov. Z toho vyplýva, že starnutie obyvateľstva nie je trendom lokálnym a ani krátkodobým. V roku 2012 tvoril počet obyvateľov Slovenska nad 65 rokov vyše 700 000, čo je viac ako 13% populácie.

Z tohto dôvodu je nemysliteľné, aby sa so seniormi zachádzalo ako s príťažou a spoločensky obchádzanou skupinou. Naopak, keďže trend starnutia zrejme bude pokračovať a navyše sa aj zrýchľovať, je nutné zaviesť opatrenia na začlenenie a podporu seniorov smerom k aktívnej starobe a zdravému starnutiu. To sa dá dosiahnuť niekoľkými spôsobmi. Jedným z nich je aj príprava obyvateľov v dôchodkovom, ale aj v preddôchodkovom veku na starobu. V posledných rokoch sa udial obrat smerom k skvalitneniu života seniorov. Univerzity tretieho veku, súkromné inštitúcie či samosprávy a mestá, títo všetci vyvíjajú úsilie smerom k vzdelávaniu seniorov a ich príprave na starobu.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Medzi zručnosťami, ktoré sa v dnešnej spoločnosti vyžadujú patrí aj znalosť anglického jazyka. Vďaka globalizácii sa prepojenosť kultúr a národov výrazne zvýšila.

Práve s kultúrnymi prienikmi a technologickým pokrokom majú staršie generácie, navyknuté na čiastočnú izoláciu z čias komunizmu najväčšie problémy. S angličtinou sa dnes stretávame čoraz častejšie, aj pri každodenných činnostiach. S prvkami angličtiny sa stretávajú pri práci s IKT, mobilnými telefónmi, ale aj bežnými elektrospotrebičmi v domácnosti ako televízor či dokonca mikrovlnná rúra. Angličtina sa stáva aj bežnou súčasťou jazyka, hlavne u mladých ľudí. Starší ľudia často nerozumejú výrazom ako „kúl“ (z ang. cool) alebo „lol“ (z ang. skratky laughing out loud, internetový slang), ktoré môžu používať napríklad ich vnúčatá, počujú ich v médiách a reklamách. V neposlednom rade je anglický jazyk potrebný pri práci s PC, pohybovaním sa na internete ale aj hľadaním si zamestnania (napriek dôchodkovému veku čoraz viac dôchodcov pokračuje v pracovnom pomere alebo si hľadá prácu popri dôchodku). Angličtina je najpoužívanejším jazykom na planéte a je úradným jazykom až v 45 krajinách sveta. Mnoho webových stránok, návodov, zdravotníckych pomôcok je v angličtine alebo obsahujú iba anglické menu. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby sa aj staršia generácia, ktorá sa s anglickým jazykom nestretla, naučila aspoň základy tohto jazyka. Predpokladom na to je to, že angličtina nie je jazyk náročný, a že prieskumy dokazujú, že slovenský seniori sú ochotní na seba naďalej pracovať a vzdelávať sa.

Na nasledujúcich stranách prinesieme prierez vzdelávacieho programu Vzdelávanie seniorov v anglickom jazyku smerom k aktívnemu starnutiu a to kombináciou metód špeciálne navrhnutých pre vzdelávanie seniorov. Seniori sa budú vzdelávať kombináciou priamej metódy, klasických školských metód, zážitkového učenia atď.

Lesson 1

Vocabulary – Slovička

a, an - tvary neurčitého člena

and - a

apple - jablko

aren't - nie si, nie sú (stiahnutý tvar are not)

at - pri, u, v(o)

be - byť (jestvovať)

big - veľký

black - čierny

book - kniha, knižka

busy - rušný, zaneprázdnený

but – ale

chair – stolička

ceiling – strop

door – dvere

English - Angličan, angličtina; anglický (vždy s veľkým písmenom)

floor – dlážka, podlaha

from - z, zo, od

good - dobrý

hat - klobúk, čiapka

he - on

he's -(on) je (stiahnutý tvar he is)

hello – ahoj

his - jeho (prívl. zámeno)

home - domov; dom, bydlisko

how – ako

I - ja (vždy s veľkým písmenom)

I'm - (ja) som (stiahnutý tvar I am)

ill - chorý

in - v, vnútri

isn't - nie je (stiahnutý tvar is not)

it - to, ono

it's - (to) je (stiahnutý tvar it is)

light – svetlo, ľahký

lesson - lekcia, hodina (vyučovacia)

Miss - slečna (len s menom); oslovenie učiteľky

morning - ráno, dopoludnie

Mr - pán (vždy s menom)

Mrs - pani

my - môj

name - meno, názov

new - nový

no - nie, nijaký

not - zápor slovesa

now - teraz

office - kancelária, úrad

oh - ó, och, ale! (citoslovce údivu)

old - starý

one - jeden

orange - oranžová; pomaranč

pen – pero

pencil – ceruza

ready - pripravený, hotový
red – červená
room – izba
school - škola
she - ona
she's - (ona) je (stiahnutý tvar she is)
sorry - ľutovať, prepáňte
student - študent, študentka
table – stôl
this – tento, táto, toto

teacher - učiteľ, učiteľka
very – veľmi
wall – stena
well - dobre; zdravý; nuž, no
what - aký, ktorý, čo
what's – čo je (stiahnutý tvar what is)
who – kto
window – okno
yes - áno
you - ty, vy; teba
you're - (ty) si (stiahnutý tvar you are)
your - tvoj, váš

Ustálené slovné spojenia

Are you English?
Mr Black is my English teacher.
What are you?
I am a student.
What is your name?
My name is...
He's at home.
She's at school.
He's in Bratislava.
I'm busy.
I'm sorry.
Sorry.
at home

Ste Angličan (Angličanka)?
Pán Black je mojím učiteľom angličtiny.
Čím ste?
Som študent.
Ako sa voláte?
Volám sa...
Je doma. (on)
Je v škole. (ona)
Je v Bratislave. (on)
Mám veľa práce. (Som zaneprázdnený)
Je mi ľúto. (Ľutujem.)
Prepáňte.
doma

Direct Method – Priama metóda

Otázka a zápor slovesa "be" (jednotné číslo)

Otázku tvoríme zámenou podmetu a slovesa (you are - are you?).

Zápor tvoríme pripojením slovíčka not za sloveso.

<i>Plné tvary</i>		<i>Záporné stiahnuté tvary</i>
1. Am I ill?	No, you are not.	No, you aren't.
2. Are you well?	No, I am not.	No, I'm not.
3. Is he ready?	No, he is not.	No, he isn't.
Is she busy?	No, she is not.	No, she isn't.
Is it new?	No, it is not.	No, it isn't.

WHAT'S THIS?

It's a pen.

IS THIS A PEN ?

Yes, it's a pen.

NO, IT ISN'T ... BUT - nie, to nie je ... ale

IS THIS A BOOK?

No, it isn't a book, but it's a pencil.

IS THIS A PENCIL?

No, it isn't a pencil, but it's a chair.

Ďalej lektor pokračuje v otázkach za pomoci predmetov v triede a použitím prejdených slovíčok.

Člen neurčitý sa používa, ak hovoríme o osobe alebo veci prvýkrát.

Člen určitý použijeme vtedy, ak sa už hovorilo o osobe alebo veci, teda ak ide o určitú osobu alebo vec.

ONE <i>jeden</i>	1	TWO <i>dva</i>	2	THREE <i>tri</i>	3	FOUR <i>štyri</i>	4	FIVE <i>päť</i>	5
SIX <i>šesť</i>	6	SEVEN <i>sedem</i>	7	EIGHT <i>osem</i>	8	NINE <i>deväť</i>	9	TEN <i>desať</i>	10

HOW MANY?

Ako veľa, koľko? (počítateľné)

HOW MUCH?

Ako veľa, koľko? (nepočít.)

The plural form of most nouns is created simply by adding the letter –s. For example, plural of *room* is *rooms*. With nouns ending on consonant + y, y changes to ‘ie’ in plural. For example the plural of *factory* is *factories*. The plural form of nouns ending on consonants s, z, x, and ch is created by adding –es. E. g. plural of *box* is *boxes*.

HOW MANY CHAIRS ARE THERE IN THIS ROOM?

There are chairs in this room.

HOW MANY ROOMS ARE THERE IN THIS HOUSE?

There are rooms in this house.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

HOW MANY DOORS ARE THERE IN THIS ROOM?

There are doors in this room.

HOW OLD ARE YOU?

I am years old.

AM I THE TEACHER?

Yes, you are the teacher.

OR
alebo

NO, I'M NOT
Nie, ja nie som

OPEN
otvoriť, otvorený

CLOSED
Zatvorený

ARE YOU THE TEACHER?

No, I'm not a teacher, but I'm a student.

ARE YOU ILL?

Yes, I'm ill. No I'm not ill, but I'm well.

IS THE DOOR CLOSED?

Yes, the door is closed. No, the door isn't open, but it's closed.

IS THE WINDOW OPEN?

Yes, the window is open. No, the window isn't open, but it's closed.

Lesson 2

Vocabulary – Slovíčka

all right - v poriadku, dobre	picture - obraz, obrázok, fotografia
armchair - kreslo	room - izba
bookcase - knižnica (nábytok)	small - malý
boy – chlapec	table - stôl
bright – svetlý	thank - (po)d'akovať,
carpet - koberec	that - tamten, tamto; že; ktorý
chair - tolička	that's - to je (stiahnutý tvar that is)
clerk - úradník	these - títo, tieto
colour - farba	they - oni, ony
curtain - záclona	they're - oni sú, ony sú (stiahnutý tvar they are)
dark - tmavý, temný; tma	thick - tučný, silný
desk - písací stôl, lavica; pokladnica	thin - tenký, chudý
factory - továreň	those - tamtí, tamtie
fine - pekný, dobrý; pekne, dobre	too - tiež, aj; príliš (na konci vety)
friend - priateľ, priateľka	we - my
lamp - lampa	we're - (my) sme (stiahnutý tvar we are)
large - veľký (plochou), rozsiahly, objemný - pekný, milý, príjemný	

Ustálené slovné spojenia

This is John and that's Peter.
How's your friend?
He's well, thank you.
How are you, Peter?
I'm fine, thanks.
I'm all right.
It's all right?
What colour is it?

To je Ján a to je Peter.
Ako sa má váš priateľ?
Má sa dobre (Je zdravý), ďakujem.
Ako sa máš, Peter?
Ďakujem, mám sa dobre.
Som v poriadku.
Je to v poriadku?
Akú to má farbu?

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

I'm fine.
thanks
thank you

Mám sa dobre.
vďaka (hovorovo)
ďakujem

Direct Method – Priama metóda

BROWN
hnedá

RED
červená

BLACK
čierna

BLUE
modrá

GREEN
zelená

WHITE
biela

YELLOW
žltá

GREY
sivá

PINK
ružová

Ukazovacie zámená **this** (tento) a **that** (tamten, onen) majú v množnom čísle tvary **these** a **those**.

This označuje bližšiu osobu alebo vec, **that** označuje osoby alebo predmety vzdialenejšie.

Ak použijeme **this** a **that** pred podstatným menom, vynecháme člen.

This a **that** môžeme použiť aj samostatne vo význame **toto**, **tamto**.

WHAT COLOUR'S THIS PENCIL?

This pencil is black.

WHAT COLOUR'S THIS CHAIR?

This chair is

WHAT COLOUR'S THAT CHAIR?

That chair is

IS THE APPLE BLACK, GREEN OR RED?

The apple is red or green.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Ďalej lektor pokračuje pýtaním sa na predmety z prebranej slovnej zásoby využívajúc optické pomôcky.

IS HE YOUR FRIEND?

Yes, he is my friend. No, he isn't my friend.

IS SHE HER FRIEND?

Yes, she is her friend. No, she isn't her friend.

HOW ARE YOU?

I am fine/all right, thanks.

HOW IS HE/SHE?

He/She is fine/all right.

HOW MANY PICTURES ARE THERE ON THESE WALLS?

There are pictures on these walls.

IS THIS LAMP LARGE?

No, this lamp isn't large, but it's small. Yes, this lamp is large.

IS THE TABLE SMALL?

Yes, the table is small. No, the table isn't small, but it's large.

ARE THOSE CURTAINS DARK?

Yes, those curtains are dark. No, those curtains aren't dark, but they're bright.

Lesson 3

Vocabulary – Slovíčka

afternoon – popoludnie	morning - ráno
bag - taška, kabela; sáčok	mother - matka
between - medzi	mum - mama, mamička (hovorovo)
bring - priniesť, priviesť	night - noc
brother - brat	on - na, v(o)
car - auto	only – iba, len
coat - kabát	open - otvoriť; otvorený
cold - zima, studený	our - náš
come - ísť, prísť	outside - vonku, von
come on - pod'(te) (povzbudenie)	over - nad, ponad, cez
daughter - dcéra	people - ľudia
door - dvere	please - prosím
evening - večer, večerný	pullover - sveter, pulóver
father - otec	put - položiť, dať (niečo niekam)
first - prvý; najprv	road - cesta, vozovka, ulica
get - dostať, dostať sa	road map – cestná mapa
get in - nastúpiť	say - povedať
girl - dievča	shut - zatvoriť; zatvorený
girlfriend - priateľka, frajerka	sister – sestra
have - mať	so – tak
her - ju, jej (predmetový pád zámena)	son - syn
here - tu	take - vziať, brať
inside - vnútri, dovnútra	their - ich
late - neskoro, neskorý	there - tam
map – mapa	warm - teplý; teplo
	where - kde, kam

Ustálené slovné spojenia

What is his name?	Ako sa volá?
His name is Peter.	Volá sa Peter.
The Browns have a new car.	Brownovci majú nové auto.
Come in the evening.	Príď večer.
Bring it in the morning.	Prines to ráno.
It's cold.	Je zima.
I'm cold.	Je mi zima.
Is it warm outside?	Je vonku teplo?
Are you warm?	Je ti teplo?
Take your coat.	Vezmi si kabát.
Come on, Kate!	Tak pod', Katka!
I'm late.	Idem neskoro.
I'm sorry, I'm late.	Prepáčte, že idem neskoro.

Direct Method – Priama metóda

Deň sa delí na ráno, popoludnie, večer a noc. Medzi 5:00 a 13:00 sa zdravíme Good morning. Medzi 13:00 a 17:00 Good afternoon. Medzi 17:00 a 22:00 Good evening a medzi 22:00 až 5:00 sa zdravíme Good night.

Angličania majú 12 hodinový časový formát na rozdiel od nášho 24 hodinového. To znamená, že od polnoci do poludnia za časom pridávajú písmená A.M. (ante meridiem, z lat. pred poludním) a od poludnia do polnoci písmená P.M. (post meridiem, z lat. po poludní). Zvláštny čas tvorí poludnie (12:00:00 hod.) a polnoc (00:00:00 hod.), ktoré nie sú A.M. ani P.M.

MIDNIGHT <i>polnoc</i>	MIDDAY <i>poludnie</i>	TIME <i>čas</i>	O'CLOCK <i>hodina</i>	PAST <i>po, minulý</i>
TO <i>do (pri určovaní</i>	QUARTER <i>štvrt'</i>	BY <i>na</i>	ABOUT <i>okolo, asi, o</i>	HALF <i>polovica, pol</i>

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

- Pri nasledujúcich otázkach lektor používa názorné pomôcky.

WHAT'S THE TIME BY THIS CLOCK?

It's o'clock etc.

WHAT'S THE TIME NOW, PLEASE ?

It's ... o'clock now.

WHEN DO WE SAY GOOD MORNING TO PEOPLE?/

We say Good morning to people between about 5 a.m. and 1 p.m.

WHEN DO WE SAY GOOD EVENING TO PEOPLE?/

We say Good morning to people between about 5 p.m. and 10 p.m.

WHEN DO WE SAY GOOD AFTERNOON TO PEOPLE?/

We say Good morning to people between about 1 a.m. and 5 p.m.

WHEN DO WE SAY GOOD NIGHT TO PEOPLE?/

We say Good morning to people between about 10 p.m. and 5 a.m.

WHEN DOES THE LESSON END?

The lesson ends at half past one, etc.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Ak je pred podstatným menom privlastňovacie zámeno, nepoužívame člen. Keďže angličtina nemá privlastňovacie zámeno svoj, musíme použiť privlastňovacie zámeno, ktoré sa vzťahuje na príslušný podmet.

<i>Ja</i>	<i>mám</i>	<i>svoju</i>	<i>knihu</i>	<i>tu.</i>
<i>I</i>	<i>have</i>	<i>my</i>	<i>book</i>	<i>here.</i>
<i>Ty</i>	<i>máš</i>	<i>svoju</i>	<i>knihu</i>	<i>na stole.</i>
<i>You</i>	<i>have</i>	<i>your</i>	<i>book</i>	<i>on the table.</i>
<i>On</i>	<i>má</i>	<i>svoju</i>	<i>knihu</i>	<i>na písacom stole.</i>
<i>He</i>	<i>has</i>	<i>his</i>	<i>book</i>	<i>on the desk.</i>
<i>Ona</i>	<i>má</i>	<i>svoju</i>	<i>knihu</i>	<i>v knižnici.</i>
<i>She</i>	<i>has</i>	<i>her</i>	<i>book</i>	<i>in the bookcase.</i>
<i>My</i>	<i>máme</i>	<i>svoje</i>	<i>knihy</i>	<i>tu.</i>
<i>We</i>	<i>have</i>	<i>our</i>	<i>books</i>	<i>here.</i>
<i>Vy</i>	<i>máte</i>	<i>svoje</i>	<i>knihy</i>	<i>tam.</i>
<i>You</i>	<i>have</i>	<i>your</i>	<i>books</i>	<i>there.</i>
<i>Oni</i>	<i>majú</i>	<i>svoje</i>	<i>knihy</i>	<i>v škole.</i>
<i>They</i>	<i>have</i>	<i>their</i>	<i>books</i>	<i>at school.</i>
<i>Chlapci</i>	<i>majú</i>	<i>svoje</i>	<i>knihy</i>	<i>doma.</i>
<i>The boys</i>	<i>have</i>	<i>their</i>	<i>books</i>	<i>at home.</i>

IS SHE YOUR MOTHER?

No, she isn't my mother, she is my friend.

WHO IS SHE?

She is his friend.

some (nejaký, niektorý, niekoľko) – používame v kladných vetách

any (nijaký, žiadny, nejaký, hocijaký) – používame v záporných vetách a otázkach

DO YOU HAVE ANY BROTHERS?

Yes, I have some brothers. No, I don't have any brothers.

DO YOU HAVE TWO MOTHERS?

No, I don't have two mothers, I have only one mother.

HOW MANY SONS DO YOU HAVE?

I have sons. I don't have any sons.

ARE THERE ANY BOOKS ON THE TABLE?

Yes, there are some books on the table. No, there aren't any books on the table.

Ak chceme poukázať na celú rodinu, pridáme pred priezvisko člen „the“ a k priezvisku koncovku –s. Napríklad rodina Brownových sa povie The Browns.

WHERE ARE THE BROWNS?

They are in their car.

ARE THE BROWNS HERE IN THIS ROOM?

No, they aren't in this room. They are on the picture.

Lesson 4

Vocabulary – Slovíčka

cake - koláč, torta	maker - výrobca, niekto, kto niečo vyrába / tvorí
carefully - opatrne, starostlivo	me - ma, mi, mňa, mnou (predmetový pád zámena)
carry - nosiť, niesť	newspaper - noviny (tlačovina, organizácia)
clock - hodiny (izbové ap.)	paper - papier; noviny, časopis
cook - variť, piecť	plate - tanier
cup - šálka, hrnček	play - hrať (sa), hra
do - robiť, (aj pomocné sloveso)	read - čítať
dress - šaty (dámske); obliecť sa	sit – sedieť
drink – piť, nápoj	sit down – sadnúť si
five - päť	some - nejaký, niektorý; niekoľko
flower - kvet, kvetina	stand - stáť
French - francúzsky, francúzština	tea - čaj
garden - záhrada	them - ich, im, nich, nim (predmetový pád zámena "they")
glass - pohár; sklo (glasses okuliare)	us - nás, nám, nami (predmetový pád zámena "we")
help - pomoc; pomôcť	water - voda
him - jeho, ho, jemu, mu (predmetový pád zámena)	with - s, so
kitchen - kuchyňa	word - slovo, slovíčko
knit - pliesť	work - práca; pracovať (works - závod, podnik)
learn - učiť sa	
little - malý, málo	
live - žiť, bývať	
living room - obývacia izba	
look - pozeráť sa, vzhľad	
make – (u)robiť; vyrobiť	

Ustálené slovné spojenia

I'm making a new dress.

Make (the) tea, please.

I'm doing some work.

Do it, please.

He's learning English.

He's learning his English lesson.

He's reading a newspaper.

Come and help me.

Come at five (o'clock).

He's working in the garden.

Šijem si nové šaty.

Uvar(te) čaj, prosím.

Robím nejakú prácu.

Urob(te) to, prosím.

Učí sa po anglicky.

Učí sa angličtinu. (teraz, v tejto chvíli)

Číta noviny. (jedny)

Pod'(te) mi pomôcť.

Príd' o piatej (hodine).

Pracuje v záhrade.

Direct Method – Priama metóda

- predstierajte nasledujúce činnosti

WHAT AM I DOING?

You are sitting on the chair.

AM I OPENING THE WINDOW?

No, you're not opening the window, you are closing the door.

AM I LYING ON THE FLOOR?

No, you're not lying on the floor, but you are standing on the table.

ARE WE READING THIS BOOK?

Yes, we are reading this book. No, we aren't reading this book, but we are reading that book.

WHAT DO WE DRINK WINE FROM?

We drink wine from glass.

WHAT DO WE DRINK COFFEE FROM?

We drink coffee from cup.

DO YOU HAVE BEER WITH YOUR BREAKFAST?

No, I don't have beer with my breakfast, but I have tea or coffee with my breakfast.

Osobné zámená v predmetovom páde sa používajú na vyjadrenie predmetu a dávajú sa za sloveso.

Naučte sa ich tvary:

1. pád Predmetový pád 1. pád Predmetový pád

I - me

we - us

you - you

you - you

he - him

they - them

she - her

it - it

Príklady:

Help **me**.

*Pomôž(te) **mi**.*

Help **him**.

*Pomôž(te) **mu**.*

We're helping **her**.

*Pomáhajme **jej**.*

Read **it**.

*Prečítaj(te) **to**.*

Come **with us**.

*Pod'(te) **s nami**.*

We are working **with them** *Pracujeme **s nimi**.*

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

CAN YOU BRING ME A CAKE FROM THE NEXT ROOM, PLEASE?

Yes, I can. No, I can't.

Give me your book, please!

WHAT IS HE DOING?

He is giving you his book.

TELL US YOUR NAME, PLEASE!

My name is... .

WHAT IS SHE DOING?

She is telling us her name.

IS THIS YOUR BAG?

No, this isn't my bag, but it's his bag.

Lesson 5

Vocabulary – Slovíčka

a lot of – veľa, mnoho	lovely - krásny, pôvabný, rozkošný
all - všetok, všetci; celý	many - veľa, mnoho
bad - zlý	minute - minúta, chvíľka
bathroom - kúpeľňa	much - mnoho
bed - posteľ	next - nasledujúci, ďalší
bedroom - spálňa	next door - vedľa
buy - kúpiť, kupovať	place - miesto
camera - fotoaparát, kamera	quite – celkom
club - klub, krúžok	really - skutočne, naozaj
day - deň	sandwich - sendvič
dining room - jedáleň (miestnosť v byte)	say - povedať
dish - misa, jedlo, chod	set - súprava
dishes - riady	shopping - nakupovanie, nákupy
down - dole, nadol	sit down - sadnúť si
downstairs - dole (na prízemie, na prízemí)	study - študovňa, pracovňa; študovať
every - každý	take off - vzlietnuť, odštartovať; vyzliecť si, zložiť si, vyzuť si ap.
get on - dariť sa, vychádzať	television - televízia, televízor
glad – rád	time - čas, doba
go - ísť, chodiť	to - do (smerom kam)
hope - dúfať; nádej, šanca	tree - strom
house - dom	up - hore, nahor
just - práve; spravodlivý; iba , len	upstairs - hore (na poschodí, na poschodie)
know - vedieť, poznať (mať znalosť)	want - chcieť, požadovať
like - ako; mať rád ((skoro) ako, (rovnako) ako, (tak) ako)	wash - umývať (sa); prať
lot - veľa, mnoho (a lot of)	watch - hodinky; sledovať
	wish - priať si, pranie

Ustálené slovné spojenia

I like him very much.	Mám ho veľmi rád.
I'm glad (that) you like our garden.	Som rád, že sa vám páči naša záhrada.
Come here.	Pod' (te) sem.
Come down for a minute.	Pod' na chvíľu dole (sem ku mne).
Go there. Go upstairs.	Chod' tam. Chod' hore.
Go home	Chod' domov.
I'm going to work / to school.	Idem do práce / do školy.
I go to bed at ten.	Chodím spať o desiatej hodine.
She goes shopping every morning.	Chodí každé ráno nakupovať.
He's at home / at work / at school.	Je doma / v práci / v škole.
Have a cake.	Vezmi si koláč (tortu).
Here's your tea.	Tu máte čaj.
That's bad.	To je zlé.
I like it.	Páči sa mi to.

Direct Method – Priama metóda

WHICH PERSON IN YOUR FAMILY EATS THE MOST?

My is the person who eats the most in my family.

WHO IS THE YOUNGEST IN THIS ROOM?

..... is the youngest in this room.

ARE YOU THE OLDEST IN THIS CITY?

No, I'm not the oldest in this city. Yes, I'm the oldest in this city.

IS DUNAJ THE LONGEST RIVER IN THIS COUNTRY?

No, Dunaj isn't the longest river in this country, but the largest.

WERE YOU HERE YESTERDAY?

Yes, I was here yesterday. No, I wasn't here yesterday.

WHAT DID YOU HAVE FOR YOUR BREAKFAST LAST SUNDAY?

I had for my breakfast last Sunday.

DID YOU WRITE ANYTHING DURING THE LAST WEEK?

Yes, I wrote something during the last week. No, I didn't write anything during the last week.

DID YOU COME HERE BY CAR?

Yes, I came here by car. No, I didn't come here by car, but I walked here.

DID YOU WATCH TELEVISION LAST WEEK ?

Yes, I watched television last week. No, I didn't watch TV last week.

DO YOU ALWAYS GET ON WITH YOUR CHILDREN.

Yes, I always get on with my children. No, I don't always get on with my children, but sometimes I get on with them, and sometimes I don't.

CAN YOU RUN AS FAST AS YOU CAN DRIVE A CAR?

No, I can't run as quickly as I can drive a car, but I can run slower.

ARE YOU AS TALL AS THE CEILING?

No, I'm not as tall as the ceiling, but I'm shorter than a ceiling.

ARE WE ALMOST AT THE END OF THE LESSON ?

Yes, we're almost at the end of the lesson. No, we aren't almost at the end of the lesson

Dictations

Dictation 1

What's this? It's a book. Is this a window or the door? Is the ceiling blue? No it isn't, it's white. Are you a teacher or a student? Stropkov is small but Košice is large. Am I a man? Yes, you are. Is Miss Brown a boy or a girl? Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday, Saturday, Sunday. Is the pen under the table or in the bookcase? No, It's in the school. What colour is the apple?

Dictation 2

He's called Jimmy. He's English and he has a girl-friend called Jane. He lives in London and he has a small car. He works in an office. He wears very funny clothes. I don't like his cooking! She's twenty-one, tall with dark hair and brown eyes. She's from Italy and her name is Claudia.

Dictation 3

He's twenty-eight, not very tall and a little fat. He has blonde hair and blue eyes. He's from Germany and his name is Ernst. He's a computer programmer. He is sitting on the floor. Am I opening the window? No, you are shutting the door. Mr Black is ready for his school day. Ask him a question, please! How many books are there on the floor?

Dictation 4

There are some students in my house. There's one very nice student. Her name is Yoko. She's Japanese. Yoko has a brother in Japan. Her brother is an English teacher. She's from Tokio. Where's that? Hello, my name's Peter. I'm from Slovakia. I'm an English language teacher. I'm married with two children. I was born in England. Where are you from? Are you from Europe?

Dictation 5

They're not ours. They're theirs. They keep them there for their friends. Who's got ours? And whose are these? Are those pencils on the floor hers? What is your name? I'm sorry, I'm busy right now. Name, age, address, first name, family name, phone number, date of birth. Who is that lady over there? Somebody is at the door. There is nobody in work today.

Dictation 6

I have a cat called Muro. Every night he sits with me and watches TV. He likes everything on TV - well, almost everything. I eat fast food and he eats fish or chicken with me in front of the TV. I drink tea or coffee and he drinks milk. He has green and yellow eyes. He has four legs, one nose and two big ears.

Dictation 7

One, two, three, four, five. Seventeen plus fifteen equals thirty-two. Seven eights are fifty-six. We have ten fingers, but only two thumbs. I don't have two heads. As I was coming down the stairs, I met a man who wasn't there. He wasn't there again today. I wish that man would go away. About how many pages are there in this book? There are about hundred pages in that book. Do you like your town?

Dictation 8

I was born in Paris. When i was six, my family moved to London. I've lived there for thirteen years now. I have two brothers. One is older than me and the other is younger. I'm seventeen. Next year I'm going to university. I'm going to study physics. High and low we use for things, tall and short we use for people. Can you hear any voices in the next room? Next month will be March. If I want to eat, I must go either home or to a restaurant.

Dictation 9

I'm from Tokyo. I've lived there since I was eight. I have one sister, who is older than me. I'm twenty-six and I live with my family. I work for Tesco in marketing, but when I go back to Tokyo I'm going to change my job. For the last 42 years he has got up every morning from Monday to Friday at ten past seven. He has left home at ten to eight and arrived at work at about half past eight. Every day he has said "Good morning" to his boss. Today is the same, but different.

Dictation 10

Tim always liked a little something at eleven o'clock in the morning, and he was very glad to see Vicky getting out the plates and cups. And when Vicky said, 'Honey or condensed milk with your bread?' he was so excited that he said, 'Both' and then, not to seem greedy, he added, 'But don't bother about the bread, please.' Vicky just smiled at him.

Reading

Kirsten Dunst

One magazine called her „the hottest person in Hollywood“. One thing is for sure – she is a star with an exciting future ahead of her.

Kirsten Dunst was born in New Jersey, USA, in 1982. Her acting career began at the age of three when she started in her first TV show – in the end she made more than seventy shows! She made her film debut with a small part in Woody Allen's *New York Stories* (1989). Shortly after this her family moved to Los Angeles and her film career really started in a big way.

In 1994, she got her big break in *Interview with the Vampire*, performing with famous megastars Brad Pitt and Tom Cruise. She got a MTV Award for Best Young Actress and Golden Globe nomination for her performance in this film.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

The following year, magazine *People*, included her on their list of the world's „Fifty Most Beautiful People“. Over the next few years, she starred in more hit movies like *Little Women*, *Jumanji*, *Mona Lisa Smile* with Julia Roberts.

Her most successful films are the Spider-man films with Tobey Maguire, where she plays the part of superhero Spider-man's girlfriend, Mary Jane.

Kirsten started film Production Company with her mother but plans to continue acting, too. So what does she want to do next? „*I don't know, I love doing comedies and I love doing more serious films, too.*“

1. Read the text about Kirsten Dunst and answer the questions:

- What was her first acting job?

- How old was she when she started in her first film?

- Who did she star with in *Interview with the Vampire*?

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

- What is her most famous part?

- What new project is she working on with her mother?

- *What are her most famous famous films?*

- *What kind of films does she love?*

Grammar / Gramatika

Prepositions / Predložky / Time / Času:

English	Usage	Example
on	· days of the week	on Monday
in	· months / seasons · time of day · year · after a certain period of time (<i>when?</i>)	in August / in winter in the morning in 2006 in an hour
at	· for <i>night</i> · for <i>weekend</i> · a certain point of time (<i>when?</i>)	at night at the weekend at half past nine
since	· from a certain point of time (past till now)	since 1980
for	· over a certain period of time (past till now)	for 2 years
ago	· a certain time in the past	2 years ago
before	· earlier than a certain point of time	before 2004
to	· telling the time	ten to six (5:50)
past	· telling the time	ten past six (6:10)
to / till / until	· marking the beginning and end of a period of time	from Monday to/till Friday
till / until	· in the sense of <i>how long something is going to last</i>	He is on holiday until Friday.
by	· in the sense of <i>at the latest</i> · up to a certain time	I will be back by 6 o'clock. By 11 o'clock, I had read five pages.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

English	Usage	Example
in	room, building, street, town, country book, paper etc. car, taxi picture, world	in the kitchen, in London in the book in the car, in a taxi in the picture, in the world
at	meaning <i>next to, by an object</i> for <i>table</i> for events place where you are to do something typical (watch a film, study, work)	at the door, at the station at the table at a concert, at the party at the cinema, at school, at work
on	attached for a place with a river being on a surface for a certain side (left, right) for a floor in a house for public transport for <i>television, radio</i>	the picture on the wall London lies on the Thames. on the table on the left on the first floor on the bus, on a plane on TV, on the radio
by, next to, beside	left or right of somebody or something	Jane is standing by / next to / beside the car.
under	on the ground, lower than (or covered by) something else	the bag is under the table
below	lower than something else but above ground	the fish are below the surface

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

over	covered by something else meaning <i>more than</i> getting to the other side (also <i>across</i>) overcoming an obstacle	put a jacket over your shirt over 16 years of age walk over the bridge climb over the wall
above	higher than something else, but not directly over it	a path above the lake
across	getting to the other side (also <i>over</i>) getting to the other side	walk across the bridge swim across the lake
through	something with limits on top, bottom and the sides	drive through the tunnel
to	movement to person or building movement to a place or country for <i>bed</i>	go to the cinema go to London / Ireland go to bed
into	enter a room / a building	go into the kitchen / the house
towards	movement in the direction of something (but not directly to it)	go 5 steps towards the house
onto	movement to the top of something	jump onto the table
from	in the sense of <i>where from</i>	a flower from the garden

Place / Miesta:

Other important Prepositions / Ďalšie dôležité predložky

English	Usage	Example
from	who gave it	a present from Jane
of	who/what does it belong to what does it show	a page of the book the picture of a palace
by	who made it	a book by Mark Twain

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

on	walking or riding on horseback entering a public transport vehicle	on foot, on horseback get on the bus
in	entering a car / Taxi	get in the car
off	leaving a public transport vehicle	get off the train
out of	leaving a car / Taxi	get out of the taxi
by	rise or fall of something travelling (other than walking or horseriding)	prices have risen by 10 percent by car, by bus
at	for age	she learned Russian at 45
about	for topics, meaning <i>what about</i>	we were talking about you

Present Simple and Present Progressive / Prítomný jednoduchý a priebehový čas

PRESENT SIMPLE používame vtedy, ak hovoríme o dejoch (často zvykoch), ktoré sa pravidelne opakujú, alebo o veciach vo všeobecnosti (napr. zrejmé fakty).

- I **get up** at 7 o'clock every morning.
- My mum **watches** TV very often.
- How often **do you go** to school?

S **HOW OFTEN** sa bežne pýtame ako často sa dej opakuje. Typická otázka v prítomnom jednoduchom čase.

Tvoríme: PODMET + základný tvar plnovýznamového slovesa. Pri tretej osobe (he/she/it) k slovesu pridávame príponu -S alebo -ES.

PRESENT CONTINUOUS používame pre prítomné deje, ktoré prebiehajú v momente rozhovoru, alebo v aktuálnom čase:

- **Why are you looking** at me?

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

- They **are working** very hard today.
- It **is raining** now.
- What **are you doing**?

Prítomný prítomný čas používame najčastejšie s týmito príslovkami: now, right now, today, this week, this year, at the moment, at present

Tvoríme: *PODMET + BE v prítomnom čase (= am, are, is) + -INGový tvar plnovýznamového slovesa.*

Past Simple / Minulý jednoduchý

PAST SIMPLE používame ak hovoríme o **ukončenom deji v minulosti**, ktorý sa stal v určitom čase. Tento čas je vo vete priamo vyjadrený príslovkami alebo príslovkovými určeniami, ktoré používame pre minulý čas alebo je tento čas známy z kontextu rozprávania, či inak nepriamo naznačený.

- At last the train **arrived**.
- They **went** to Rome yesterday.
- He **visited** his brother last night.

Čas môžeme vo vete vyjadriť:

- **uvedieme presný čas (napr. deň / týždeň / mesiac):** at seven o'clock, yesterday, last month / year / week ...
- **uvedieme deň:** On Monday ...
- **uvedieme storočie:** in the 18th century ...
- **frázy s AGO:** 5 days ago ...

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

Tvoríme:

KLADNÁ VETA:

- **PODMET + minulý čas plnovýznamového slovesa**
 - **I went to Paris last year.**

ZÁPORNÁ VETA:

- **PODMET + DID + NOT + plnovýznamové sloveso** / DID NOT = (skrátенý tvar) DIDN'T /
 - **I did not go to Paris last year.**
 - **I didn't go to Paris last year.**

OTÁZKA:

- **DID + PODMET + plnovýznamové sloveso**
 - **Did you go to Paris last year?**

Future / Budúci čas

SIMPLE FUTURE používame, ak chceme vyjadriť nasledujúce situácie:

- **predpovede** - hovoríme, čo si myslíme, že sa stane:
Pr.
It will rain tomorrow.
She won't arrive in time.
He will win a lot of money.
- **sľuby, zámery:**
Pr.
I'll help you to repair it.
I'll buy you a bicycle for your birthday.
I will call you when I arrive.
I won't tell anyone your secret.

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

- **požiadavky:**

Pr.

Will you hold the door for me open, please?

Will you do me a favour?

Will you give me a lift?

- **ponuky:** pri ponukách prekladáme "shall" jako "mám" (niečo urobiť pre niekoho)

Pr.

Shall I get a coat for you? (mám ti zobrať kabát)

- Shall I phone him tomorrow? (mám mu zajtra zavolať)

- **návrhy:**

Pr.

Shall we go for a swim tomorrow? (pôjdeme si zajtra zaplávať - dávam zdvorilý návrh)

What shall we do tonight?

- **hrozby:**

Pr.

Just wait - you will regret this. (no počkaj, toto oľutuješ)

Just wait - you will see.

- **očakávaná a túžby:**

Pr.

I hope she will get the job she has applied for.

Everybody believes our team will win on Saturday.

Tvoríme: PODMET + shall/will + neurčitok plnovýznamového slovesa (bez „to“)

Future intention / Plánovaná budúcnosť

FUTURE INTENTION používame, ak máme v úmysle niečo urobiť v budúcnosti, najčastejšie v blízkej budúcnosti, teda počas rozhovoru je náš zámer už jasný. Napríklad, v tomto momente ešte nejdem do obchodu, ale

„Neformálne vzdelávanie pre aktívnych seniorov z okresu Svidník“

mám v pláne ísť do obchodu v blízkej dobe. Taktiež sa používa na vyjadrenie evidentnej reality. Napríklad, „Bude búrka“.

- I am **going to** take the book
- It is **going to** rain.
- Are you **going to** go to the cinema this evening?

Tvoríme: PODMET + GOING TO + neurčitok plnovýznamového slovesa (bez „to“)

Past progressive / Minulý priebehový čas

PAST CONTINUOUS používame vtedy, ak hovoríme **čo v danom momente v minulosti prebiehalo**(bolo v priebehu). Zaujímá nás dej v minulosti, ktorý v nejakom danom čase prebiehal.

- **This time last year, I was sleeping.** – v tom čase minulý rok dej práve prebiehal – spal som
- **What were they doing at 8 o'clock last night?** – aký dej práve prebiehal (bol v priebehu) o ôsmej minulú noc?
- **I was reading this book at 8 o'clock last night.** - táto veta nám hovorí, že o ôsmej hodine dej práve prebiehal – o ôsmej som čítal knihu

Ďalej ak prebiehali 2 deje v minulosti súčasne, alebo ak bol jeden dej v priebehu, a druhý sa stal.

Tvoríme:

KLADNÁ VETA

PODMET + WAS / WERE + sloveso s -ING

- **I was reading**

OTÁZKA

WAS / WERE + PODMET + sloveso s -ING

- **Were you reading...?**

ZÁPOR

PODMET + WAS / WERE + NOT + sloveso s -ING

- **I was not (= wasn't) reading...**

Present Perfect / Predprítomný čas

PRESENT PERFECT sa v angličtine používa na vyjadrenie ukončenej akcie v minulosti, ktorá nejakým spôsobom ovplyvňuje prítomnosť, alebo akcie ukončenej v minulosti, kde čas ešte trvá. Napríklad Dnes som už jedol. Akcia jedenia je ukončená, ale dnešok ešte trvá. Nedá sa zamieňať s jednoduchým minulým časom, kde sú akcia aj čas ukončené (Včera som jedol / I ate yesterday.)

- **Have you been to the cinema this week?**
- **I have been to Scotland.**
- **We have known each other for 30 years.**

• KLADNÁ VETA

PODMET + HAVE + PRÍČASTIE MINULÉ

We have met them. Stretli sme ich.

• ZÁPOR

PODMET + HAVE NOT + PRÍČASTIE MINULÉ

You have not (haven't) done your homework. Neurobil si úlohu.

• OTÁZKA

HAVE + PODMET + PRÍČASTIE MINULÉ

Has he talked to you? Hovoril s tebou?

Past Perfect / Predminulý čas

Past Perfect vyjadruje dej, ktorý sa odohral pred minulosťou, pri nezachovaní postupnosti a v časových súvetiach typu: After, Before, When. Teda ak máme dva deje v minulosti, ktoré sa odohrali jeden pred druhým.

- Before I moved to Britain, I had lived in the Czech Republic.
- I was late because I had overslept.
- I had some days off because I had passed all my exams.

Tvoríme: *PODMET + HAD + PRÍČASTIE MINULÉ*, (sloveso v druhom deji je v *past simple* čase).